

ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ

ยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564¹

นาคินทร์ ชัยวิชิต²

จากการศึกษาเกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ประกอบกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้นิยามว่ามีไว้ในครอบครอง เพื่อเสพ พ.ศ. 2567 ซึ่งโดยกฎหมายใหม่ นี้มีเป้าประสงค์ที่สำคัญคือการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีมาอย่างยาวนานและเรื้อรัง โดยแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับในอดีตที่มีปัญหา ไม่ว่าจะกลไกในการจัดการและการแบ่งแยกกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน เช่น ไม่สามารถแยกผู้ค้ารายย่อยกับผู้ค้ารายใหญ่ออกจากกัน ไม่สามารถแยกผู้เสพออกจากผู้ค้า เป็นต้น การมีบทสันนิษฐานเด็ดขาด จึงกวาดทุกคนไปรวมไว้ด้วยกันหมด การที่กฎหมายไม่เอื้อต่อระบบสาธารณสุขหรือระบบบำบัดที่เป็นแบบสมัครใจ การมีสินบนนำจับที่นำไปสู่การจับกุมมากขึ้นแต่ไม่ได้จับกุมผู้ค้ารายใหญ่ ระบบบำบัดฟื้นฟูและกลับคืนสู่สังคมที่มีปัญหา ผู้ป่วยกลายเป็นอาชญากร กระบวนการบำบัดที่ขาดความต่อเนื่อง ทำให้ขาดประสิทธิภาพ การมีประวัติอาชญากรทำให้ไม่สามารถไปประกอบอาชีพได้ตามมายาคติของสังคม อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายยาเสพติดฉบับใหม่มีหลักการที่ดี ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางการลงโทษผู้ทำผิดให้สมเหตุสมผลขึ้นโดยมุ่งเน้นปราบปรามไปที่กลุ่มผู้ค้า-ขบวนการค้ายา³ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปราบปรามที่ต้นน้ำของปัญหายาเสพติดในสังคม โดยการใช้โทษหนัก และมีแนวทางการลงโทษที่ชัดเจนมากขึ้นสำหรับคนกลุ่มนี้ การมองผู้เสพเป็นผู้ป่วย เน้นนำวิธีทางสาธารณสุขเข้ามาแก้ปัญหายาผู้เสพยา โดยใช้กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู แต่ก็มีข้อจำกัดหรือปัญหาบางประการโดยก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายมาหลายประการไม่ว่าจะในในส่วนของมาตรการการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด และในส่วนมาตรการในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งสามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ จุฑามาศ นิสารัตน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ สุพิศ ประณีตพลัง, ประมวลยาเสพติดและวิธีพิจารณาความอาชญากรรมตามกฎหมายใหม่และวิธีการบังคับใช้กฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2565), หน้า 5.

ปัญหาประการที่หนึ่ง ปัญหาการดำเนินการของเจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ในการส่งตัวผู้เสพยาเสพติด หรือครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์คัดกรองได้โดยตรง

การที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา 114 กำหนดให้ผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษาแทนที่จะดำเนินคดีกับผู้เสียไปนั้นมาจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการให้ใช้สาธารณสุขมาเป็นหลัก เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เสพยาเสพติดกลับคืนสู่สังคมโดยไม่มีประวัติการกระทำความผิด แต่ก็พบปัญหาในส่วนของ การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดผู้เสพซึ่งใช้ระบบการสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษากฎหมายนี้โดยการให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ สามารถส่งตัวผู้เสพ หรือผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพไปยังศูนย์คัดกรอง หรือสถานพยาบาลยาเสพติดได้โดยตรงขั้นตอน และกระบวนการตามกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 107 มาตรา 114 และกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้นิยามว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 กลับปรากฏว่ากฎหมายยังมีช่องว่างในกรณีที่เปิดช่องให้อำนาจเจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจใช้ดุลยพินิจไปตามข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะ เป็นพฤติการณ์ในการครอบครองยาเสพติดตามมาตรา 107 หรือ การพิจารณาว่าเข้าเงื่อนไขที่จะส่งตัวผู้เสพยาเสพติด หรือผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดได้โดยตรงเป็นการให้อำนาจในการใช้ดุลยพินิจ แก่เจ้าพนักงานค่อนข้างกว้างไม่มีกระบวนการถ่วงดุลตรวจสอบที่สุ่มเสี่ยงให้เกิดปัญหาการใช้ อำนาจโดยมิชอบด้วยการอ้างกฎหมายเพื่อความชอบธรรมได้ ซึ่งส่งผลเสี่ยงกับการที่ผู้บริสุทธิ์บางคนอาจถูก กลั่นแกล้งในกรณีถ้าไม่ได้เสพยาแต่ถูกกลั่นแกล้ง⁴ว่าเสพยาเจ้าพนักงานจะส่งไปบำบัดถ้าไม่ยอมก็จะถูกส่งไป ดำเนินคดีซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (die Gewährlei Stungpersan licher Grundrechte) หรือในกรณีที่ เป็นผู้เสพยาสมัครใจไปบำบัด แต่เจ้าหน้าที่จับส่งดำเนินคดีอาจทำให้ขัดต่อ เจตนารมณ์ของกฎหมายใหม่มีความชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เสพยาที่ถูกจับมีโอกาสไปปรึกษาทนายความก่อนถูกดำเนินคดี หรือ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตรวจพบผู้ครอบครองโดยตรวจไม่พบว่าปัสสาวะมียาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ผสมอยู่ กล่าวคือไม่ใช่ผู้เสพ แต่เมื่อครอบครองในปริมาณเล็กน้อยก็เข้าข่ายที่จะส่งไปบำบัดรักษาตามมาตรา 114 และ ไม่สามารถดำเนินคดีได้เพราะกฎหมายกำหนดไว้เช่นนั้น ซึ่งหากพิจารณาจะพบปัญหาว่าเมื่อบุคคลนั้นครอบครอง ยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยแต่ไม่ได้เป็นผู้เสพหรือไม่ได้ติดยาเสพติดเมื่อส่งไปบำบัดรักษาในสถานพยาบาลก็ไม่ เกิดประโยชน์และยังเป็นการสร้างภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือในกรณีบุคคลดังกล่าวมียาเสพติด

⁴ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2550), หน้า 23-25.

ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแต่สมัครใจไปบำบัดรักษาเพื่อเป็นช่องทางที่จะทำให้ไม่ต้องรับโทษจากกระบวนการดังกล่าวโดยไม่ต้องการถูกส่งไปดำเนินคดี ทำให้ผู้จำหน่ายยาเสพติดอาจใช้ช่องว่าง ดังกล่าวพัฒนารูปแบบการจำหน่ายขึ้นทำให้ไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาอันอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาหลบหนี หรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาติดยาเสพติด โดยในกรณีผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาได้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา⁵ ตามมาตรา 114 วรรคสามที่กำหนดไว้ว่า หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งเพียงเท่านั้น ซึ่งไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่มาควบคุมตัวผู้หลบหนี หรือผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือดังกล่าว ทั้งมิได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินมาตรการทางกฎหมายที่จะดำเนินการต่อไปอย่างชัดเจน ทำให้การบำบัดรักษาไม่ได้ประสิทธิภาพและทำให้ไม่สามารถบำบัดรักษาได้จริงทำให้ผู้เสกกลุ่มนี้ไม่ได้อยู่ในระบบติดตามอาการของสถานพยาบาล และมาอยู่ร่วมต่อในชุมชนจนอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนทั่วไปได้ง่ายจากหลักเกณฑ์ที่มาควบคุมแก่กรณีดังกล่าว

ปัญหาประการที่สาม ปัญหาระยะเวลาในการยื่นคำร้องของผู้กระทำความผิดในการให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกรณีตามมาตรา 153 วรรคสอง กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง⁶ ถ้าพนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ผู้กระทำความผิดนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรานี้ได้ โดยมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่ได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการปราบปราม

⁵ วิชาญ คำโนนม่วง, “มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด : ศึกษากรณีการนำระบบสมัครใจบำบัดมาใช้ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า 59.

⁶ ประวิทย์ วจิริน, “ปัญหาการให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564,” (สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2564), หน้า 58-60.

ยาเสพติดสามารถยกประเด็นดังกล่าวโดยยื่นคำร้องต่อศาลได้โดยตรงเพื่อรับประโยชน์จากการที่ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด นั้นกลับปรากฏว่ามีข้อบกพร่องบางประการอยู่อันเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งมาตรา 153 วรรคสองนั้นมิได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการยื่นคำร้องไว้โดยชัดเจนว่า สิทธิของจำเลยที่เป็นผู้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต้องทำภายในกำหนดเวลาเท่าใด จึงเป็นเหตุให้เกิดกรณีที่ภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาแล้วและยังอยู่ภายในกำหนดที่จำเลยมีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาหรือก่อนที่ศาลฎีกาจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จำเลยจึงยื่นคำร้องในชั้นศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาอ้างเหตุผลดังกล่าวเพื่อให้ตนได้รับสิทธิรับโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น โดยส่งผลตามที่ปรากฏตามแนวคำพิพากษาในกรณีที่จำเลยได้พึงยกขึ้นอ้างภายหลังที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาแล้วปรากฏดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4267/2561: ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษนั้น จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มีการนำสืบกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ทั้งศาลจะหยิบยกเอาข้อเท็จจริงในบันทึกการจับกุมตามคำร้องฝากขังมารับฟังเพียงลำพังว่ามีกรให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษโดยไม่มีการสืบพยานอื่นประกอบหาได้ไม่ การที่จำเลยอุทธรณ์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ไต่สวนเหตุผลโทษตาม มาตรา 100/2 โดยไม่มีอำนาจข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นไต่สวนดังกล่าวจึงเป็นข้อเท็จจริงที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและเป็นข้อเท็จจริงที่จำเลยที่ 1 พึงจะยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์ ที่ศาลอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าวของจำเลยที่ 1 นั้นชอบแล้ว ๆ ทำให้เกิดผลร้ายแก่จำเลยในคดีดังกล่าว ซึ่งความจริงตนเคยได้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดเป็นการให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานแต่กลับไม่ได้รับการลดโทษ

ปัญหาประการที่สี่ ปัญหาบทกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้ต้องหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ที่พยาน หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร หรือภริยา ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อให้พ้นจากการถูกจับกุม⁷โดยหลักบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด ตามมาตรา 125 วรรคหนึ่ง (1) หรือ (3) จัดหาหรือให้เงิน หรือทรัพย์สินที่ประชุม ที่พยาน หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือ หรือเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม หรือกรณีอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ทั้ง 6 อนุมาตรา โดยหากการกระทำดังกล่าวได้กระทำในความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดกฎหมายกำหนดให้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการใน

⁷ สุจิต ปัญญาพุกฤษ, คดียาเสพติดแก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ.2565, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมจันทร์ กฎหมายและธุรกิจ, 2565), หน้า 127.

ความผิดนั้นซึ่งเป็นโทษที่หนักกว่าในประมวลกฎหมายอาญา แต่มาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 125 วรรคสองก็กลับปรากฏว่ามีข้อบกพร่องบางประการซึ่งกำหนดในกรณีที่ผู้ใดจัดหา หรือให้เงิน หรือ ทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ซึ่งการที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจที่จะไม่ลงโทษผู้นั้นก็ได้ อาจทำให้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งโดยหลักมุ่งเน้นป้องกันปราบปรามไปยังผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครองซึ่งยาเสพติด นั้น ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในประมวลกฎหมายยาเสพติดที่กล่าวมา และ แม้ว่าผู้ที่จะช่วยเหลือนั้นจะเป็นบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยา ซึ่งเป็นปกติตาม ธรรมชาติที่จะต้องช่วยเหลือกัน แต่หากเมื่อพิจารณาความร้ายแรงในความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดอันก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งวัตถุประสงค์ในประมวลกฎหมายยาเสพติดก็มุ่งเน้นที่จะป้องกันปราบปราม ยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพ จึงจำต้องกำหนดสัดส่วนโทษให้เหมาะสมเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำที่เข้า ลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 125 วรรคสองเนื่องจากการกระทำในลักษณะดังกล่าวก่ออันตรายต่อสังคม อยู่ได้ในทางอ้อมย่อมก่อความเดือดร้อนใจต่อสังคมส่วนรวม และยังกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดหลัก เนื่องจากการไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมที่ไม่อาจนำมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดหลักมาใช้ อันเป็นการ ขัดขวางต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากการที่ได้ทำการศึกษาปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยา เสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายในส่วนของ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคม และในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการดำเนินการของเจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในการส่งตัวผู้ เสพยาเสพติด หรือครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์คัดกรองได้โดยตรง ผู้ศึกษาเสนอยกเลิกความใน มาตรา 114 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 เป็นดังนี้

เดิมมาตรา 114 วรรคหนึ่ง “ในกรณีที่เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตรวจ พบผู้มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ใน

ครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งมีความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตเภทและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์กักครองต่อไป”

แก้ไขเป็นดังนี้ “ในกรณีที่เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตรวจพบผู้มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งมีความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป”

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ที่อยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวของเจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้นั้นไปยังศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้นั้นมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติด ไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์กักครองต่อไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่เกิดจากตัวผู้นั้นเอง หรือจากพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งทำให้ไม่อาจนำตัวผู้นั้นไปยังศาลภายในกำหนด เวลาดังกล่าวได้ หากปรากฏว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติด และเป็นผู้ไม่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตเภทและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ ให้ศาลมีคำสั่งส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป”

“เมื่อผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสอง ปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูยาเสพติดกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาจนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษา เป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว”

“หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสอง หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูลและพฤติกรรมของผู้หลบหนี หรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสอง”

โดยเป็นการแก้จากเดิมที่ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจสามารถนำตัวบุคคลที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพที่อยู่ในความดูแลชั่วคราวส่งไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์กักตวงได้โดยตรง เปลี่ยนเป็นให้เจ้าพนักงานดังกล่าวส่งตัวผู้นั้นไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้นั้นไปยังศาลเพื่อให้ศาลพิจารณา และออกคำสั่งในการส่งตัวไปตรวจพิสูจน์และมีคำสั่งส่งตัวผู้นั้นไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไปเพื่อให้องค์กรศาลตรวจสอบถ่วงดุลไม่ให้เกิดช่องว่างจากมาตรการดังกล่าวไม่ว่าใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยการอ้างกฎหมายเพื่อความชอบธรรมของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในส่วนของการบำบัดฟื้นฟูอีกทั้งเป็นการป้องกันเพื่อไม่ให้บุคคลมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อจำหน่ายใช้ช่องทางตามมาตรา 114 วรรคหนึ่งเพื่อไม่ให้ตัวเองถูกดำเนินคดีอาญา

2. ปัญหาผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาหลบหนี หรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาติดยาเสพติดผู้ศึกษาเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน มาตรา 114 วรรคท้ายแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 เป็นดังนี้

เดิมมาตรา 114 วรรคท้าย “หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสองหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติกรรมของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสอง”

แก้ไขเป็นดังนี้ “หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคสองหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติกรรมของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว และ

รายงานให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูยาเสพติดทราบ พร้อมกับแจ้งไปยังพนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป หากพบตัวผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจสามารถจับกุมได้โดย ถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับกุมผู้ต้องหาโดยไม่มีหมายจับ”

โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่กำหนดขั้นตอนภายหลังจากผู้ที่เข้ารับการบำบัด ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยกำหนดให้แจ้งไปยังคณะกรรมการบำบัดรักษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 111 ในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการคัดกรองการบำบัดรักษาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นหน่วยงานโดยตรงในการบำบัดรักษา พร้อมกับแจ้งไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทั้งยังกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานป.ป.ส.หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในการจับกุมบุคคลดังกล่าวโดยไม่มีหมายจับ เนื่องจากการปล่อยตัวผู้เสพยาออกมาโดยไม่มีมาตรการรองรับก็อาจทำให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัยด้วย

3. ปัญหาระยะเวลาในการยื่นคำร้องของผู้กระทำความผิดในการให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดผู้ศึกษาเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน มาตรา 153 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 เป็นดังนี้

เดิมมาตรา 153 วรรคสอง “กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ผู้กระทำความผิดนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรานี้ได้”

แก้ไขเป็นดังนี้ “กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ผู้กระทำความผิดนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรานี้ได้ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดี”

โดยเป็นการแก้ไขกำหนดกรอบระยะเวลา ในส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ยื่นคำร้อง เนื่องจากพนักงานอัยการไม่ได้ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ตามมาตรา 153วรรคสอง เพื่อให้มีการไต่สวนและสืบพยานเพื่อให้มีการกลั่นกรองข้อเท็จจริงทั้งในส่วนตัวผู้ร้องเองและในส่วน of พนักงานอัยการประกอบ โดยเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาตามกฎหมายเก่าข้างต้น (ฎ.4267/2561) ที่ใช้เป็นบรรทัดฐานมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันและเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือค้นหาความจริง

4. ปัญหาบทกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้จัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ที่ฟ่านัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร หรือภริยา ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อให้พ้นจากการถูกจับกุม ผู้ศึกษาเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 125 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 เป็นดังนี้

เดิมมาตรา 125 วรรคสอง “ผู้ใดจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ที่ฟ่านัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

แก้ไขเป็นดังนี้ “ผู้ใดจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน หรือที่ฟ่านัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการจับกุม ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งก็ได้”

โดยเป็นการกำหนดสัดส่วนโทษให้มีความเหมาะสมแก่การกระทำในลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสนับสนุนไม่ว่าก่อนกระทำความผิด หรือขณะกระทำความผิดหรือภายหลังกระทำความผิดแก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ในทางครอบครัวไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตน เนื่องจากความผิดดังกล่าวโดยหลักเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีผลกระทบในสังคมเป็นวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายในส่วนของการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องในประมวลกฎหมายยาเสพติดที่มุ่งป้องปรามผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2550.

ประวิทย์ วิชริน. “ปัญหาการให้ข้อมูลสำคัญในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564.” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2564.

วิษณุ คำโนนม่วง. “มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด : ศึกษากรณีการนำระบบสมัครใจบำบัดมาใช้ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

สุจิต ปัญญาพฤษย์. **คดียาเสพติดแก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ.2565**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมจันท์กฎหมายและธุรกิจ, 2565.

สุพิศ ประณีตพลัง. **ประมวลยาเสพติดและวิธีพิจารณาคดีบทบัญญัติตามกฎหมายใหม่และวิธีการบังคับใช้กฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2565, หน้า 5.